Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2012. gada 21. jūnijā*

LESD 49. pants — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — Sabiedrības veselība — Aptiekas — Valsts tiesiskais regulējums attiecībā uz atļauju piešķiršanu aptieku darbībai — Filiāļu izveide — Atšķirīgi nosacījumi attiecībā uz privātām aptiekām un Helsinku universitātes aptieku — Helsinku universitātes aptieka, kurai ir īpašas funkcijas saistībā ar farmaceitisko izglītību un zāļu apgādi

Lieta C-84/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Korkein hallinto-oikeus* (Somija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 21. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 24. februārī, tiesvedībā, kuru ierosināja

Marja-Liisa Susisalo,

Olli Tuomaala,

Merja Ritala,

piedaloties

Helsingin yliopiston apteekki.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un T. von Danvics [*T. von Danwitz*] (referents),

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 15. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *M.-L. Susisalo*, *O. Tuomaala* un *M. Ritala* vārdā – *A. Kuusniemi-Laine*, *J. Väyrynen* un *A. Laine*, *asianajajat*,

— *Helsingin yliopiston apteekki* vārdā – *K. Joenpolvi*, *asianajaja*, un *T. Kauti*, *lakimies*,

— Somijas valdības vārdā – *H. Leppo* un *J. Heliskoski*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – somu.

— Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *P. A. Antunes*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *E. Paasivirta* un *I. V. Rogalski*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 49. panta un 106. panta 2. punkta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *M.-L. Susisalo* k-dzi, *O. Tuomaala* k-gu un *M. Ritala* k-dzi, no vienas puses, un *Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus* (Farmācijas nozares attīstības un drošības dienests, turpmāk tekstā – "*FIMEA*") un *Helsingin yliopiston apteekki* (Helsinku universitātes aptieka, turpmāk tekstā – "HUA"), no otras puses, par šīs pēdējās lūgumu pārvietot vienas no tās filiālēm atrašanās vietu uz Vantā [*Vantaa*] pilsētas *Tammisto* rajonu, kā arī tiesvedībā starp *M.-L. Susisalo* k-dzi un *FIMEA* par *M.-L. Susisalo* k-dzes lūgumu atļaut tai atvērt filiāli šajā pašā rajonā.

Atbilstošās tiesību normas

3 Saskaņā ar Zāļu likuma (*Lääkelaki*), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietās (turpmāk tekstā – "Zāļu likums"), 38. pantu zāles var pārdot sabiedrībai tikai aptiekās šī likuma 41. un 42. panta izpratnē, kā arī aptieku filiālēs vai "aptieciņās" šī paša likuma 52. panta izpratnē. Atbilstoši minētā likuma 39. pantam aptiekām ir jābūt izvietotām valsts teritorijā cik vien iespējams tā, lai iedzīvotāji bez grūtībām varētu piekļūt zālēm.

4 Saskaņā ar Zāļu likuma 40. pantu aptiekas darbībai ir nepieciešama *Lääkelaitos* (Zāļu dienesta) atļauja attiecībā uz konkrētu pašvaldību vai tās daļu.

5 Atbilstoši Zāļu likuma 41. panta pirmajai daļai lēmumu par jaunas aptiekas atvēršanu kādas pašvaldības vai tās daļas teritorijā pieņem *Lääkelaitos*, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu piekļuvi zālēm; šis apstāklis ir jāizvērtē, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu šajā teritorijā, apkārtnē jau esošos aptieku dienestus un citu veselības aprūpes dienestu esamību. Lēmumu pieņem pēc *Lääkelaitos* vai pašvaldības iniciatīvas. *Lääkelaitos* var arī nolemt mainīt aptiekas apkalpoto teritoriju un pārvietot to uz citu pašvaldības daļu, ja tas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu piekļuvi aptiekas pakalpojumiem.

6 Atbilstoši Zāļu likuma 42. panta pirmajai daļai Helsinku universitātei ir tiesības uz vienu aptieku Helsinkos un Kuopio [*Kuopio*] universitātei ir tiesības uz vienu aptieku Kuopio pilsētā. Papildus zāļu tirdzniecībai šīm aptiekām ir pienākums nodrošināt farmācijas studentu prakses vietas un veikt pētījumus zāļu apgādes jomā. Saskaņā ar likumprojektu, uz kuru balstoties vēlāk tika pieņemts Zāļu likums, papildus zāļu izplatīšanai HUA ir jāpilda izglītības un izpētes funkcijas, kā arī jānodrošina specifiski pakalpojumi saistībā ar noteiktu retu farmaceitisko preparātu izgatavošanu.

7 Saskaņā ar Zāļu likuma 43. panta pirmo daļu aptiekas darbības atļauju var izsniegt Eiropas Ekonomikas zonas valsts pilsonim, kas ir sertificēts farmaceits ("proviisori") un kas nav atzīts par maksātnespējīgu, rīcībnespējīgu vai kam nav noteikts aizgādnis. Ja ir vairāki pieteicēji, atļauju saskaņā ar šī paša panta otro daļu piešķir tam, kurš vispārēji vislabāk atbilst aptiekas darbības nosacījumiem.

8 Aptiekas filiāļu darbību reglamentē Zāļu likuma 52. pants, kura pirmajā daļā ir paredzēts, ka šādu filiāli var atvērt teritorijā, kuru neliela iedzīvotāju skaita dēļ var uzskatīt par tādu, kas neatbilst neatkarīgas aptiekas darbības nosacījumiem, bet kurā ir vajadzīga aptieka, lai nodrošinātu piekļuvi zālēm. Aptiekas filiāli var atvērt pēc *Lääkelaitos* vai pašvaldības iniciatīvas. *Lääkelaitos* piešķir atļauju pēc tā farmaceita lūguma, kas vislabāk atbilst šādas filiāles darbības nosacījumiem, ievērojot aptiekas atrašanās vietu un citus darbības nosacījumus. *Lääkelaitos* vienam farmaceitam var piešķirt atļaujas ne vairāk kā trīs filiāļu darbībai.

9 Atbilstoši Zāļu likuma 52. panta trešajai daļai Helsinku universitāte var pārvaldīt līdz sešpadsmit filiālēm un par katru no tām ir jāsaņem *Lääkelaitos* izsniegta atļauja.

10 Kopš 2009. gada 1. novembra *Lääkelaitos* ir aizstāta ar *FIMEA*.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

11 Šo prejudiciālo jautājumu pamatā ir divas tiesvedības saistībā ar lūgumiem atļaut atvērt aptieku filiāles.

12 Pirmā tiesvedība attiecas uz HUA lūgumu pārvietot vienu no tās sešpadsmit filiālēm uz Vantā pilsētas *Tammisto* rajonu. *Lääkelaitos* ar 2008. gada 28. februāra lēmumu apmierināja šo lūgumu. Farmaceiti *M.-L. Susisalo* k-dze, *O. Tuomaala* k-gs un *M. Ritala* k-dze iesniedza prasību par šī lēmuma atcelšanu, kuru *Helsingin hallinto-oikeus* [Helsinku Administratīvā tiesa] noraidīja. Šie farmaceiti iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

13 Otrā tiesvedība attiecas uz *M.-L. Susisalo* k-dzes lūgumu atļaut atvērt aptiekas filiāli šajā pašā Vantā pilsētas *Tammisto* rajonā, ko *Lääkelaitos* noraidīja ar 2008. gada 23. jūnija lēmumu. Tā kā *Helsingin hallinto-oikeus* prasību par šī lēmuma atcelšanu noraidīja, *M.-L. Susisalo* k-dze iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

14 Uzskatot, ka tajā izskatāmo strīdu risinājums ir atkarīgs no Savienības tiesību interpretācijas, *Korkein hallinto-oikeus* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai LESD 49. pants, kas attiecas uz brīvību veikt uzņēmējdarbību Savienības tiesību izpratnē, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz piemērot Zāļu likuma normas par aptieku darbības atļaujas piešķiršanas kārtību, jo [HUA] filiāļu atvēršanas nosacījumi atšķiras no privātajām aptiekām piemērojamajiem nosacījumiem šādos aspektos:

a) privātas aptiekas filiāle, pamatojoties uz atļauju, ko atbilstoši Zāļu likuma 52. panta pirmajai daļai ir izsniegusi [*FIMEA*], var tikt atvērta teritorijā, kura nelielā iedzīvotāju skaita dēļ neatbilst minimālajiem patstāvīgas aptiekas darbības nosacījumiem, bet kurā, lai nodrošinātu piekļuvi zālēm, ir vajadzīga aptieka, un privātais farmaceits var pārvaldīt ne vairāk kā trīs filiāles, pamatojoties uz katrai no tām piešķirtu atļauju. Turpretim [HUA] filiāle var tikt atvērta, pamatojoties uz atļauju, ko *FIMEA* izsniedz attiecībā uz katru filiāli atsevišķi atbilstoši Zāļu likuma 52. panta trešajai daļai, un ne likumos, ne arī citās valsts tiesību normās nav regulēts tas, kādi citi apsvērumi – izņemot [HUA] filiāļu skaita ierobežošanu līdz sešpadsmit – ir jāizvērtē, piešķirot šādu atļauju;

b) *FIMEA*, nosakot privātas aptiekas filiāles atrašanās vietu, ir jāņem vērā aptiekas atrašanās vieta? Nav līdzvērtīga noteikuma attiecībā uz [HUA] filiāļu atrašanās vietu, un tās ir izveidotas dažādās Somijas vietās.

2) Ja Tiesa uzskata, ka atbilstoši atbildēm uz iepriekš minētajiem jautājumiem LESD 49. pants nepieļauj īpašu aptiekas filiāles darbības atļaujas piešķiršanas regulējumu attiecībā uz [HUA], *Korkein hallinto-oikeus* uzdod vēl šādus prejudiciālus jautājumus:

a) Vai brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums, ko rada īpašais aptiekas filiāles darbības atļaujas piešķiršanas regulējums attiecībā uz [HUA], var tikt attaisnots ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kas izriet no [HUA] īpašajām funkcijām saistībā ar farmaceitisko izglītību un apgādi ar zālēm un kas ir vajadzīgi un atbilst samērīguma principam, ja ņem vērā, ka šīs aptiekas filiālēm nav noteiktas līdzvērtīgas īpašas funkcijas?

b) Vai no iepriekš minētajām īpašajām funkcijām, kas noteiktas [HUA] ar likumu, izriet, ka šo aptieku var uzskatīt par uzņēmumu, kas sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi LESD 106. panta 2. punkta izpratnē, un, ja tas tā ir, vai minētā LESD norma ļauj attiecībā uz [HUA] filiālēm atkāpties no Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā un LESD 49. pantā paredzētajām prasībām iepriekšējas administratīvas atļaujas piešķiršanas jomā, ja ņem vērā, ka [HUA] filiālēm nav noteiktas atbilstošas īpašas funkcijas?"

Par Tiesas kompetenci

15 HUA apstrīd Tiesas kompetenci atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, tostarp tādēļ, ka pamatlietās nav pārrobežu elementu.

16 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka, lai gan, ievērojot kompetences sadalījumu prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ietvaros, vienīgi valsts tiesa nosaka jautājumu, ko tā vēlas uzdot Tiesai, priekšmetu, tomēr ārkārtas gadījumos Tiesai ir jāpārbauda apstākļi, kādos valsts tiesa tai ir iesniegusi lūgumu, lai pārliecinātos par savu kompetenci (2010. gada 9 novembra spriedums apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 *Volker und Markus Schecke* un *Eifert*, Krājums, I-11063. lpp., 39. punkts).

17 Tas tā ir tostarp tad, ja Tiesai iesniegtās problēmas raksturs ir pilnībā hipotētisks vai ja Savienības tiesību normas interpretācijai, ko lūgusi valsts tiesa, nav nekāda sakara ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu. Tātad Tiesas kompetencē nav atbildēt uz uzdoto jautājumu, ja Tiesas interpretācijai nodotā Savienības tiesību norma acīmredzami nevar tikt piemērota (2009. gada 1. oktobra spriedums lietā C-567/07 *Woningstichting Sint Servatius*, Krājums, I-9021. lpp., 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

18 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD normas attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību nevar tikt piemērotas situācijā, kurā visi elementi aprobežojas tikai ar vienu dalībvalsti (šajā ziņā skat. 1990. gada 3. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-54/88, C-91/88 un C-14/89 *Nino* u.c., *Recueil*, I-3537. lpp., 11. punkts; 1995. gada 30. novembra spriedumu lietā C-134/94 *Esso Española*, *Recueil*, I-4223. lpp., 17. punkts, kā arī 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-389/05 Komisija/Francija, Krājums, I-5397. lpp., 49. punkts).

19 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, kā arī no Tiesai iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem izriet, ka visi pamatlietu elementi ir piesaistīti Somijai. Līdz ar to LESD 49. pantā paredzēto tiesību veikt uzņēmējdarbību izmantošana nav šo strīdu priekšmets.

20 Tomēr pat tādā pilnībā iekšēja rakstura situācijā kā pamatlietās atbilde iesniedzējtiesai joprojām var būt lietderīga, tostarp gadījumā, ja valsts tiesību normās tai ir noteikts pienākums – tādā tiesvedībā kā pamatlietās – Somijas pilsonim piešķirt tādas pašas tiesības kā tās, kas kādas citas dalībvalsts pilsonim tādā pašā situācijā izrietētu no Savienības tiesībām (skat. 2010. gada 1. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-570/07 un C-571/07 *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, Krājums, I-4629. lpp., 39. punkts; 2010. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-393/08 *Sbarigia*, Krājums, I-6333. lpp., 23. punkts, kā arī 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-245/09 *Omalet*, Krājums, I-13771. lpp., 15. punkts).

21 Tiesas sēdes laikā prasītāju pamatlietās pārstāvis uzsvēra, ka Somijas administratīvajās tiesībās ir noteikumi, kas nodrošina to, lai Somijas pilsoņi nebūtu pakļauti atgriezeniskajai diskriminācijai. Šajos apstākļos nav acīmredzami skaidrs, ka lūgtā Savienības tiesību interpretācija nevarētu būt lietderīga iesniedzējtiesai.

22 Līdz ar to Tiesas kompetencē ir atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

23 Ar saviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopumā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās, kurā attiecībā uz HUA ir paredzēta citāda aptieku filiāļu darbības atļauju piešķiršanas kārtība nekā attiecībā uz privātajām aptiekām.

24 Šie jautājumi attiecas uz farmaceitiem, kuri iebilst pret kādas HUA filiāles pārvietošanu, norādot uz valsts tiesiskā regulējuma neatbilstību Savienības tiesībām, ciktāl tajā HUA filiāļu darbībai ir paredzēti labvēlīgāki nosacījumi nekā privāto aptieku filiāļu darbībai. Esot taisnība, ka Zāļu likumā paredzētie ierobežojumi attiecībā uz privāto aptieku filiāļu darbību ir pamatoti. Tomēr Zāļu likuma mērķa sasniegšanai neesot vajadzīgs, lai HUA varētu piederēt sešpadsmit filiāles, jo visas tās īpašās funkcijas, kas noteiktas minētā likuma 42. pantā, tikpat labi varētu pildīt trīs filiāles.

25 Uzdotie jautājumi tādējādi ir nevis par to, vai LESD 49. pants nepieļauj valsts tiesisko regulējumu par privāto aptieku filiāļu darbību, bet gan par to, vai šī tiesību norma neļauj šajā tiesiskajā regulējumā paredzēt īpašo, HUA piemērojamo aptieku filiāļu darbības atļauju piešķiršanas kārtību, kas būtu labvēlīgāka nekā tā, kura piemērojama attiecībā uz privātajām aptiekām.

Ievada apsvērumi

26 Lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 168. panta 7. punktu atbilstoši izpratnei, kāda tā skaidrota Tiesas judikatūrā, Savienības tiesības nemazina dalībvalstu kompetenci organizēt to sociālā nodrošinājuma sistēmas un it īpaši pieņemt noteikumus par tādu veselības aprūpes dienestu kā aptiekas organizēšanu (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Tomēr dalībvalstīm, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro Savienības tiesības un tostarp Līguma normas par pamatbrīvībām, tai skaitā par brīvību veikt uzņēmējdarbību. Minētajās tiesību normās ir ietverts aizliegums dalībvalstīm ieviest vai atstāt spēkā nepamatotus ierobežojumus šo brīvību izmantošanai veselības aprūpes jomā (šajā ziņā skat. 2009. gada 19. maija spriedumu apvienotajās lietās C-171/07 un C-172/07 *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., Krājums, I-4171. lpp., 18. punkts; 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-345/09 *van Delft* u.c., Krājums, I-9879. lpp., 84. punkts, kā arī 2010. gada 16. decembra spriedumu lietā C-89/09 Komisija/Francija, Krājums, I-12941. lpp., 41. punkts).

28 Izvērtējot, vai šis pienākums ir ievērots, ir jāņem vērā, ka cilvēku veselība un dzīvība ir pirmajā vietā starp Līgumā aizsargātajām vērtībām un interesēm un ka dalībvalstis pašas var izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī veidu, kādā šis līmenis ir jāsasniedz. Tā kā šis līmenis dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīgs, dalībvalstīm ir jābūt rīcības brīvībai (2009. gada 19. maija spriedums lietā C-531/06 Komisija/Itālija, Krājums, I-4103. lpp., 36. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Turklāt nevienā Savienības tiesību normā nav ietverti noteikumi par farmaceitiskās darbības uzsākšanu, kuros būtu paredzēti nosacījumi, ar kādiem dalībvalstu teritorijā drīkst izveidot jaunas aptiekas un to iespējamās filiāles (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 45. punkts).

30 Līdz ar to, balstoties uz iepriekš minētajiem kritērijiem, ir jāizvērtē, vai pamatlietās aplūkojamais tiesiskais regulējums rada ierobežojumu LESD 49. panta izpratnē, ciktāl tas attiecībā uz aptieku filiāļu darbību nosaka HUA labvēlīgākus noteikumus nekā privātajām aptiekām.

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma esamību

31 LESD 49. pantā ir noteikts pienākums atcelt ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību. Atbilstoši to formulējumam Līguma normu par brīvību veikt uzņēmējdarbību mērķis ir nodrošināt uzņemošajā dalībvalstī vienādu tiesību piešķiršanu šīs valsts un citu dalībvalstu pilsoņiem. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 49. pants aizliedz jebkādus valsts pasākumus, kas Savienības pilsoņiem var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu Līgumā garantētās brīvības veikt uzņēmējdarbību izmantošanu, pat ja tos piemēro, nešķirojot pilsonības dēļ (šajā ziņā skat. 2011. gada 29. novembra spriedumu lietā C-371/10 *National Grid Indus*, Krājums, I-12273. lpp., 35. un 36. punkts).

32 Saistībā ar jautājumu, vai pamata lietā aplūkojamajam tiesiskajam regulējumam ir diskriminējošs raksturs, ir jānorāda, ka šis tiesiskais regulējums vienādi skar jebkuru – gan Somijas, gan kādas citas dalībvalsts – pilsoni, kas kā privāts farmaceits vēlas izveidot filiāli Somijas teritorijā. Līdz ar to tas nav diskriminējošs LESD 49. panta izpratnē.

33 Tomēr ir jānorāda, ka saskaņā ar minēto tiesisko regulējumu privātās aptiekas nevar valsts teritorijā atvērt vairāk par trim filiālēm, kurām turklāt darbības atļauju piešķir tikai tad, ja konkrētajā ģeogrāfiskajā apgabalā ir neliels iedzīvotāju skaits, kas neattaisno neatkarīgas aptiekas pastāvēšanu, bet kurā vajadzība pēc zālēm padara nepieciešamu aptiekas filiāles esamību, lai gan HUA savukārt ir tiesības atvērt sešpadsmit filiāles neatkarīgi no iedzīvotāju skaita konkrētajā apgabalā.

34 Ir jākonstatē, ka attiecībā uz HUA noteiktā labvēlības kārtība saistībā ar pieļaujamo filiāļu skaitu, kā arī to darbību atļaujas piešķiršanas nosacījumi var privātam farmaceitam liegt tiesības izveidot filiāli vienā no sešpadsmit apgabaliem, kuros HUA ir nodibinājis filiāli – kas var citu dalībvalstu privātajiem farmaceitiem darīt mazāk pievilcīgu darbību Somijas teritorijā ar stabila uzņēmuma starpniecību. Tas, ka šai labvēlības kārtībai ir ierobežojoša iedarbība gan attiecībā uz šīs valsts pilsoņiem, gan attiecībā uz citu dalībvalstu pilsoņiem, neizslēdz šo labvēlības kārtību no LESD 49. panta piemērošanas jomas (šajā ziņā skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-353/89 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-4069. lpp., 24. un 25. punkts).

35 Līdz ar to tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietās ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums LESD 49. panta izpratnē.

Par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojuma attaisnojumu

36 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumi, kas ir piemērojami bez diskriminācijas pilsonības dēļ, var tikt attaisnoti ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem ar nosacījumu, ka tie ir piemēroti, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz šā mērķa sasniegšanai vajadzīgo (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 61. punkts).

37 Otrkārt, no LESD 52. panta 1. punkta izriet arī, ka sabiedrības veselības aizsardzība var pamatot brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus. Konkrētāk, šādus ierobežojumus var attaisnot ar mērķi nodrošināt iedzīvotāju drošu un kvalitatīvu apgādi ar zālēm. Minētā mērķa svarīgums ir apstiprināts LESD 168. panta 1. punktā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 35. pantā, kuros tostarp teikts, ka, nosakot un īstenojot visu Eiropas Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Blanco Pérez* un *Chao Gómez*, 63.–65. punkts).

38 Konkrētajā gadījumā nav šaubu, ka HUA, tāpat kā privātās aptiekas, pārdod zāles sabiedrībai. Tomēr iesniedzējtiesa, Somijas valdība, kā arī HUA norādīja, ka saskaņā ar Zāļu likumu HUA bija pienākums pildīt īpašas funkcijas saistībā ar farmācijas studentu apmācību un izpēti saistībā ar zāļu apgādi, kā arī nodrošināt specifiskus pakalpojumus saistībā ar noteiktu retu farmaceitisko preparātu sagatavošanu, kamēr šāds tiesisks pienākums privātajām aptiekām nav noteikts.

39 Somijas valdība šajā ziņā apgalvoja, ka ar likumu tai noteikto īpašo funkciju piešķiršanas dēļ HUA ir būtiska loma drošas un kvalitatīvas iedzīvotāju apgādes ar zālēm nodrošināšanā, kas ir Zāļu likuma mērķis.

40 Šajā ziņā ir jānorāda, ka dalībvalstu kompetence, uz kuru ir atsauce šī sprieduma 26.–28. punktā, pieņemt noteikumus par tādu veselības aprūpes dienestu kā aptiekas organizēšanu, kā arī izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību un kādā veidā šis līmenis ir jāsasniedz, nozīmē, ka dalībvalstīm ir tiesības nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, nosakot īpašas funkcijas vienai vai vairākām aptiekām.

41 Kā to uzsver Komisija, HUA funkcijas saistībā ar farmaceitisko apmācību un izpēti, kā arī retu preparātu sagatavošanu pēc receptēm attiecas uz sabiedrības veselības aizsardzību.

42 No iepriekš minētā izriet, ka, ņemot vērā ar Zāļu likumu sasniedzamo mērķi, t.i., nodrošināt noteiktu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, nosakot tiesiskus pienākumus, pamatlietā aplūkojamajā valsts tiesiskajā regulējumā HUA noteiktā labvēlības kārtība attiecībā uz filiāļu darbības nosacījumiem valsts teritorijā izrādās nepieciešama, ja vien – kas arī ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – HUA filiāles faktiski piedalās HUA uzticēto īpašo funkciju pildīšanā saistībā ar farmācijas studentu apmācību, izpēti zāļu apgādes jomā, kā arī retu farmācijas preparātu sagatavošanu.

43 Apstāklis, ka privātās aptiekas, kā tostarp norāda prasītāji pamatlietās, arī faktiski piedalās studentu apmācībā, tiem piedāvājot prakses vietas, nemaina šo vērtējumu. Atšķirībā no HUA privātās aptiekas prakses vietas studentiem piedāvā fakultatīvi un var to brīvi darīt atbilstoši savām interesēm. Turklāt studentu apmācība ir tikai viena no HUA noteiktajām īpašajām funkcijām.

44 Tādējādi uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās, kurā paredzēta īpašā, HUA piemērojamā aptieku filiāļu darbības atļauju piešķiršanas kārtība, kas ir labvēlīgāka nekā tā, kura piemērojama attiecībā uz privātajām aptiekām, ja vien – kas arī jānoskaidro iesniedzējtiesai – HUA filiāles faktiski piedalās ar valsts tiesību aktiem HUA uzticēto īpašo funkciju pildīšanā saistībā ar farmācijas studentu apmācību, izpēti zāļu apgādes jomā, kā arī retu farmācijas preparātu sagatavošanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

45 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

LESD 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietās, kurā paredzēta īpašā, *Helsingin yliopiston apteekki* piemērojamā aptieku filiāļu darbības atļauju piešķiršanas kārtība, kas ir labvēlīgāka nekā tā, kura piemērojama attiecībā uz privātajām aptiekām, ja vien – kas arī jānoskaidro iesniedzējtiesai – *Helsingin yliopiston apteekki* filiāles faktiski piedalās ar valsts tiesību aktiem *Helsingin yliopiston apteekki* uzticēto īpašo funkciju pildīšanā saistībā ar farmācijas studentu apmācību, izpēti zāļu apgādes jomā, kā arī retu farmācijas preparātu sagatavošanu.

[Paraksti]